

Predgovor

V zadnji številki letnika XVIII revije Delavci in Delodajalci objavljamo članke, ki so povzeti po prispevkih avtoric iz drugega dela končnega poročila raziskave z naslovom »Analiza stanja na področju razširjenosti in pokritosti kolektivnih pogodb v Sloveniji«, ki jo je Inštitut za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani izdelal na podlagi naročila Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v okviru javnega razpisa za sofinanciranje projektov socialnih partnerjev (Projekt »Za krepitev socialnega dialoga« po pogodbi št. C 2611-18-712207). Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija MDDSZ. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 11. prednostne osi: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev. Raziskava je bila zaključena septembra 2018. Namen raziskave je bilo ugotoviti stanje glede razširjenosti in pokritosti s kolektivnimi pogodbami v Sloveniji ter na tej podlagi predlagati ustrezne ukrepe s ciljem, da bi se v prihodnje povečala splošna pokritost delavcev s kolektivnimi pogodbami ter posodobila agenda kolektivnega pogajanja z novimi vsebinami, ki naslavlja sodobne izzive trga dela. V okviru omenjene raziskave so bile v drugem delu analizirane vse kolektivne pogodbe dejavnosti zasebnega sektorja z vidika, ali vključujejo določene izbrane vsebine, ki naslavlja sodobne izzive trga dela. Predmet analize so bile naslednje kolektivne pogodbe gospodarskih dejavnosti, katere naslavlja tudi avtorice v člankih v tej reviji:

Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije (KPTrg)

Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije (KPKŽI)

Kolektivna pogodba gradbenih dejavnosti (KPGD)

Kolektivna pogodba komunalnih dejavnosti (KP KD)

Kolektivna pogodba dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije (KPGostT)

Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livarn Slovenije (KPKovMLiv)

Kolektivna pogodba za papirno in papirno-predelovalno dejavnost (KPPapir)

Kolektivna pogodba grafične dejavnosti (KPGraf)

Kolektivna pogodba za dejavnost elektroindustrije Slovenije (KPDElektInd)

Kolektivna pogodba časopisno-informativne, založniške in knjigotrške dejavnosti (KPČasZK)

Kolektivna pogodba za kovinsko industrijo Slovenije (KPKovInd)
Kolektivna pogodba za zavarovalstvo Slovenije (KPZavar)
Kolektivna pogodba za dejavnosti pridobivanja in predelave nekovinskih rudnin Slovenije (KPNekovRud)
Kolektivna pogodba za tekstilne, oblačilne, usnjarske in usnjarsko predelovalne dejavnosti (KPTekstOU)
Kolektivna pogodba za lesarstvo Slovenije (KPLes)
Kolektivna pogodba za cestni potniški promet Slovenije (KPCestPP)
Kolektivna pogodba za dejavnost železniškega prometa (KPŽelP)
Kolektivna pogodba premogovništva Slovenije (KPPremog)
Kolektivna pogodba elektrogospodarstva Slovenije (KPElektG)
Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (KPGozd)
Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo (KPObrtP)
Kolektivna pogodba za poštno in kurirske dejavnosti (KPPošKD)
Kolektivna pogodba dejavnosti bančništva Slovenije (KPBanč)
Kolektivna pogodba med delavci in družbami drobnega gospodarstva (KPDrobG)
Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja (KPZasVar)
Kolektivna pogodba za dejavnost poslovanja z nepremičninami (KPNepre)

Avtorice analizirajo kolektivne pogodbe z vidika številnih kazalnikov (indikatorjev vsebin), ki so strukturirani v 4 vsebinske sklope, ki so pomembni z vidika naslavljanja *aktualnih izzivov trga dela* in *posodabljanja agende kolektivnega pogajanja*:

- **derogacija minimalnih delovnih standardov** (manj ugodno urejanje zakonskih pravic s kolektivnimi pogodbami) in **decentralizacija kolektivnega pogajanja** (možnost drugačnega, tudi manj ugodnega urejanja pravic na nižjih ravneh kolektivnega pogajanja); te vsebine lahko negativno vplivajo na pokritost zaposlenih z delovnopravnim varstvom in slabijo položaj sindikalnih in delodajalskih organizacij na nacionalni in panožni ravni, zato je treba to področje spremljati še posebno pozorno in občutljivo pri identificiranju morebitnih neustreznih praks,
- **nestandardne oblike dela in preprečevanje prekarnosti**; zaradi naraščanja tega segmenta trga dela predstavljajo vsebine, ki naslavlja to področje enega od glavnih izzivov za socialne partnerje in lahko pomembno prispevajo k večji pokritosti vseh delavcev, tudi tistih v nestandardnih oblikah dela, z delovnopravnim varstvom, če so na agendi kolektivnega pogajanja tudi delovni pogoji in pogoji zaposlitve v teh oblikah dela,

- **usposabljanje in izobraževanje**; te vsebine so temeljnega pomena za zagotavljanje zaposljivosti in karierni razvoj delavcev, hkrati pa so tudi jedrna vsebinska komponenta celotnega projekta ZSSS »Za krepitev socialnega dialoga«, v okviru katerega je bila izvedena raziskava,
- **določeni vidiki delovnega časa**; v času digitalizacije delovnih procesov in novih modelov organizacije dela, ki povečujejo intenziteto in stalno dosegljivost delavcev, te vsebine zagotovo sodijo na sodobno agendo kolektivnega pogajanja.

Ugotovitve raziskave, ki jo predstavljajo pričujoči prispevki, bodo lahko v pomoč socialnim partnerjem pri posodabljanju agende kolektivnega pogajanja.

za uredništvo: dr. Katarina Kresal Šoltes